

Vzdejte se ega a připoutanosti a buďte ušlechtilí

→ *Promluva Satja Sáí Báby ze 17. února 2007* ←

Milí studenti!

*Mohou všichni ptáci zelené barvy mluvit jako papoušek?
Může se z každého hmyzu, který se plazí po květině, stát čmelák?
Může se z přerostlého prasete stát slon?
Může někdo, kdo sebe nezná, nabýt poznání sebe sama?*

(báseň v telugu)

Dnešní člověk se považuje za velikého. Ten, kdo postrádá lidství, není však vůbec lidskou bytostí! Pravou lidskou bytostí je ten, kdo projevuje lidství. Pravou lidskou bytostí je ten, kdo uplatňuje pět lidských hodnot – *satju* (pravdu), *dharmu* (správné jednání), *šánti* (mír), *prému* (lásku) a *ahinsu* (nenásilí) – a učí je ostatní. Lidskou bytostí není hoden být dokonce ani tehdy, když jen jedna z těchto pěti hodnot chybí. Člověk je velmi inteligentní. Jeho inteligence je neohraničená, nemá srovnání. V jeho chování se však neprojevuje.

Jednou byl Pán Íšvara pohroužen do intenzivního odříkání (*tapas*). Párvatí se za něj chtěla vdát, ale její rodiče se ji pokoušeli od toho odradit. Namítali na Šivovu podobu:

*Ó, Gaurí! Ty jsi velmi mladá a Sámbašiva je starý.
On má zacuchané vlasy a nosí tygří kůži,
jezdí na býku a je neustále v pohybu.
Zdobí se hady, jak se o Něj chceš ucházet?
Copak nic z toho nevíš? On nemá vlastní dům
a spí na místě, kde spalují mrtvé.*

(báseň v telugu)

Párvatí si jejich argumentů nevěšovala. Pán Íšvara její povahu znal a Párvatí znala jeho. Oni se ve skutečnosti jeden od druhého neliší. Pán Šiva je Šiva-Šakti-*átma-kasvarúpa* (vtělení Šivy a Šakti). A totéž je i Párvatí. Jak mohou běžní smrtelníci pochopit mystickou přirozenost Pána Íšvary a Párvatí? Tam, kde je pocit duality, povstávají pochybnosti. Člověk s dvojitou myslí je napůl slepý. Ve skutečnosti není mezi Pánem Šivou a Párvatí žádný rozdíl.

Zatím vstoupila na scénu Sarasvatí, aby nevhodně radila Páravatí o ženichovi, Pánu Šivovi. Vysvětlovala: „Drahá Párvatí, společnost takové podivínské spojení nepřijme. Ty a Pán Šiva jste neslučitelní. Ty sama všechno víš. Nemusím se tím dále zabývat. Mrzí mě, že jsi vědomě upadla do takového klamu.“ Párvatí pevně odvětila: „Ó, Sarasvatí! Zajímá mne jen Pán Šiva a nikdo jiný. Nemám v životě žádný jiný zájem, než se stát Šivovou ženou. Nikdo nemůže změnit mé rozhodnutí.“ *Íšavásjam idam sarvam* (celý vesmír je prostoupen Bohem). Moc Pána Šivy prostupuje celým vesmírem. Nejpřednější povinností lidské bytosti je milovat *íšvaratvu* (božství Pána Íšvary).

Ve skutečnosti je stejná božská moc také v každém lidském těle. Tak, jako je lidské tělo zakryto látkou, je božství obaleno klamem (*májou*). Ačkoli je tudíž *íšvaratva* všudypřítomný, není viditelný. V souladu se zásadou *Íšvarah sarva bhútánám* (Bůh je vnitřním principem všech bytostí) prostupuje *íšvaratva* každou živou bytostí. Párvatí vysvětlila, že *íšvaratva* přesahuje věk a nemá žádný vztah ke vnějšímu vzhledu.

Od svatby s Pánem Šivou se pokusila Párvatí odradit i matka Lakšmí. Vyložila jí: „Moje milá! Ty jsi tak mladá a krásná. Máš v sobě velkou moc. Není vhodné, aby ses vdala za někoho, kdo chodí žebrať od domu k domu.“ Párvatí to rozrušilo a přísně odvětila: „Můj ženich není žádný žebrák. On je ve skutečnosti tím, kdo dává almužny celému světu. Není správné, abyste se zabývali pomluvami proti němu.“

Proti Párvatině volbě byli i mnozí další. Ptali se: „Zdobí se hady. Jak se takové osobě dvoříš? Nebo to nevíš?“ Párvatí odsekla: „Hadi mají jed pouze ve svých zubech. Lidská bytost však má jed v celém těle. Lidský pohled, sluch a činy jsou plné jedu. Tak jedovatou lidskou bytost považujete za dobrou osobu. Jsou-li zuby odstraněny, nemůže had nikoho zranit. Ale lidská bytost se se svými dvěma zuby *ahankáry* (ega) a *mamakáry* (připoutanosti) nenuceně prochází a způsobuje velké škody bližním lidským bytostem i světu kolem. Lidé se považují za ušlechtilé. Jsou plní jedu. Jak mohou být napraveni?“

*Ten, kdo je pyšný, nebude úspěšný v žádném úsilí.
Bude konat hříchy a všichni se mu budou posmívat.
Jeho vlastní lidé ho opustí. Ztratí bohatství i úctu.
Pýcha ho zcela zničí.*

(báseň v telugu)

Boha milují všichni. Jen z lásky žije každá lidská bytost. Ten, kdo v sobě nemá lásku, není vůbec lidská bytost. Lásku, která existuje mezi Bohem a lidskou bytostí, je srovnatelná s láskou mezi otcem a synem. Je hřích přisuzovat zlou vůli tak čisté a neposkvrněné lásce. To je důsledek špatných vlastností, které prostupují společností. Kde je poznána vrozená božská podstata každé lidské bytosti, tam není prostor k nějakým rozdílům. Všichni jsou jedno, chovejte se stejně ke každému. Této proměny musíme ve svých životech dosáhnout. Studujete mnohé texty. Pouhá četba však není dostatečná. Nijak vám nepomůže. Pravdu, obsaženou v těch textech, je třeba si uvědomit a prožít.

Lajla a Madžnu byli velkými milenci. Jejich láska byla nesobecká a dosáhla nesmrtelnosti. Lidé jí přisuzují různé motivace, protože nejsou schopni pochopit pravou podstatu jejich svaté lásky a vytvářejí tak velké zmatky.

Mysl musí být naplněna čistou láskou. Člověk by neměl rozvíjet připoutanost ke smyslovým předmětům a otravovat si mysl. Jen tehdy může prožívat pravé štěstí. Každá lidská bytost na světě musí analyzovat, co má změnit, napravit a čeho má dosáhnout. Podle toho by se měl každý chovat. Jen tak dosáhne pravého lidství.

Božství, nazývané „Já“, je v každé lidské bytosti. Toto božství nemá být chápáno jako Brahmá, Višnu nebo Šiva. To jsou všechno jména, která člověk přisuzuje božství, aby je rozeznal. Jména tak důležitá nejsou. Právě božství je „Já“. „Já jsem Já.“ Brahma považujeme za stvořitele, Višnu za udržovatele a Šivu za ničitele. *Daršan* (pohled na svatou osobu) Bůh uděluje každému v takové podobě, o jaké dotýčný rozjímá.

Jednou se Pán Šiva procházel s matkou Párvatí v nadpozemském světě. Viděli, jak na Zemi řeže jeden člověk větev stromu, na níž sedí. Větev byla již téměř odříznuta a každou chvíli se měla odlomit. Párvatí byla velmi znepokojena. Prosila Pána Šivu: „Ó, Pane! Prosím, zachraň ho okamžitě před pádem na zem.“ Íšvara odpověděl: „Jsi to ty, kdo ho viděl první. Ty sis uvědomila, že může spadnout po odříznutí větve, na níž sedí. Je tedy tvou odpovědností ho zachránit.“

Párvatí si nato uložila podmínku: „Svámí, každý člověk, padající z výšky, vyjádří normálně hrůzu slovy: ‚Ammo!‘, nebo ‚Appo!‘ Jestliže tento vykřikne ‚Ammo!‘,

zachráním ho já. Když vykřikne naopak „Appo!“, zachrániš ho ty.“ Íšvara souhlasil. Mezitím byla větev doříznuta a zlomila se. Člověk, který na ní seděl, začal padat. Matka Párvatí se připravila k jeho záchraně, Pán Šiva také. Ten člověk však nevolal ani „Ammo!“ (matko), ani „Appo!“ (otče). Kvílel jen: „Ajajaj!“ Ačkoli Pán Šiva i matka Párvatí čekali, že ho zachrání, muž je nezavola!

Tento příběh nám má každému připomenout, že musíme pamatovat na své rodiče, ať jsme kdekoli a v jakékoli situaci se nacházíme. Živoucí božstva nás stále provázejí a chrání. Upanišady zdůrazňují: *Mátrdévó bhava*, *pitrdévó bhava*, *áčárjadévó bhava*, *atithidévó bhava* (cti matku svou, otce, učitele a hosta jako Boha). Můžete být velmi vzdělaní. Můžete být znalci všech odvětví poznání tohoto světa. Pro svoji matku jste přesto jen dítětem. Požehnání vaší matky bude stále s vámi. Život syna, který přehlíží takovou matku, je bezcenný.

Je to právě matka Párvatí, kdo má soucitné srdce zachránit člověka v tísni. Proto je třeba neustále rozjímat nad Šaktisvarúpiní (vtělení božské energie). Pán Íšvara je Otec a matka Párvatí je Šaktisvarúpiní. Íšvara se nemůže svobodně vydat zachránit oddaného. Jen tehdy, když Šakti udělá krok vpřed, Pán Íšvara ji následuje. Proto musí člověk v první řadě uctívat Šaktisvarúpiní. Ona je vskutku matkou. Proto se říká: *Mátrdévó bhava!* Je to matka, kdo má první místo. Dokonce i vlastní země je přirovnávána k matce.

Říkáme: „Indie je moje mateřská země“. Každý hovoří o své zemi jako o „mateřské“ a ne jako „otcovské“. V zemi Bhárat (Indie) odchází obvykle dívka po sňatku do domu svých nových příbuzných, aby tam žila s nimi i se svým manželem. Paní tohoto domu se říká „tchýně“ (angl. „*mother-in-law*“). Ale matka Párvatí je „Matka lásky“ („*Mother-in-love*“) pro celý svět. Výraz „*law*“ se vztahuje ke světu, zatímco „*love*“ odkazuje na srdce. Proto ze všeho nejdříve rozvíjejte lásku. Považujte lásku za své všechno. Jen tehdy povedete plodný život.

Vaše matka může být velice prostá, nemusí být vzdělaná. Může být slabá fyzicky či intelektuálně. Matka je však matka. Matku byste neměli přehlížet jen proto, že je slabá, nebo nemocná.

Matka je vždy plná lásky ke svým dětem. Proto se *bhakta* Rámadáas modlil k matce Sítě: „Ó, matko Sító! Přednes můj případ Rámovi a pomoz mi, prosím. Když jsi sama s Rámou, zmiň se laskavě o mé žalostné situaci.“

Bhakta Rámadáas pracoval jako výběrčí daní pod Navab Tanišem. Veškeré peníze, vybrané od lidí, utratil za výstavbu chrámu Pána Rámy, Lakšmany a matky Sítý a jejich sochy ozdobil zlatými šperky. Byl uvězněn za zpronevěru, že neuložil peníze do pokladny. Nedokázal snášet útrapy vězení a hořekoval: „Svámí, peníze, které jsem vybral, jsem věnoval jen službě tobě.“

V krásném kírťanu zpíval:

*Ó, Rámačandro!
Utratil jsem deset tisíc zlatých mincí,
abych ozdobil matku Sítu zlatým náhrdelníkem,
a dalších deset tisíc za ozdobení tvého bratra Lakšmany zlatým pásem.
Hlavní klenot, jenž zdobí tebe, mě stál dalších deset tisíc zlatých.
Aniž by sis všimal mých potíží, pyšniš se šperky,
jakobys je získal za své vlastní peníze.*

(báseň v telugu)

Nikdo nemůže v životě ničeho dosáhnout, dokud se nevzdá ega a připoutanosti. S pokorou a úctou se dá dosáhnout čehokoli. Ve všech oblastech života – morální, duchovní, fyzické a dokonce i politické – by měl člověk jednat obětavě. Jen tak nabude jeho dílo lesku.

Když matka opouští fyzické tělo, bude se její duše stále zabývat dětmi a jejich blahem. Jednoho dne za mnou přišla jedna matka a úpěnlivě mne prosila: „Svámí, moje dcera naslouchá všem, ale Svámího slovům pozornost nevěnuje. Je vůči nim zatvrzelá. Neposlouchá, co jí říkám. Kdybys k ní ale jednou promluvil osobně, řídila by se tvou radou. Má v tebe velkou víru. Tvá slova poslechne.“ Tak chodí mnohé matky a prosí za něco pro své děti.

Matky mají hrát významnou úlohu. Není vyššího Boha, než je matka. Proto svoji matku nikdy nepřehlížejte. Ti, kteří si své matky nevšímají, se budou setkávat s mnohými potížemi. Ženy by měly být ctěny, milovány a má se jim prokazovat vděčnost. Jen tehdy dosáhnete výjimečného postavení. Můžete být významní či velice vzdělaní, můžete být i negramotní, ale musíte ctít svou matku a jako svou nejpřednější povinnost přikládat váhu jejím slovům.

V malé vsi poblíž Kalkaty žila jedna matka se svým synem, Íšvaračandra Vidjáságarem. Matka dbala o výchovu svého syna. Jelikož v jejich domě nebylo světlo, Vidjáságar sedával pod pouličními lampami a studoval. Tak se činil dnem i nocí a dobře prospíval. Nakonec dosáhl v životě dobrého postavení. Stal se velmi slavným řečníkem. Lidé se shromažďovali po tisících, aby si poslechli jeho přednášky.

Jednou jel Vidjáságar vlakem do nějakého města, aby tam přednesl přednášku. Ve stejném oddělení s ním cestoval jeden důstojník, který jel do stejného města na jeho přednášku. Jakmile důstojník vystoupil ve stanici z vlaku, volal nosiče, aby mu odnesl zavazadlo. Vidjáságar k němu přistoupil a požádal ho: „Pane, dejte

mi ten kufřík. Odnesu vám jej. Kam mimochodem jdete?“ Důstojník odpověděl: „Jdu na místo, kde dává přednášku Íšvaračandra Vidjáságar.“ Když Vidjáságar tato slova vyslechl, usmál se pro sebe a vykročil na místo setkání.

Jakmile tam došli, podal Vidjáságar důstojníkovi zavazadlo: „Pane, loučím se s vámi.“ Důstojník nabídl Vidjáságarovi za odnesení kufříku peníze: „Hle, vezměte si tyto peníze.“ Vidjáságar odvětil: „Pane, vaše zavazadlo jsem nesl jako skutek služby, nikoli pro peníze.“ Začala přednáška. Vidjáságar byl hojně ozdoben věnci květin a vystoupil na stupínek. Když důstojík Vidjáságara uviděl, poznal v něm člověka, který mu před několika minutami nesl zavazadlo. Cítil se velmi zmaten. Jakmile shromáždění skončilo, padl Vidjáságarovi k nohám a prosil ho za prominutí.

Vidjáságarovi přinesla velké pocty pokora a uctivost. Dokonce i dnes nacházíme jeho příběh v učebnicích. Velikost není ve vzdělání nebo vysokých akademických počtech. Je to pokora a uctivost, co nám přináší velikost. Na světě je mnoho vzdělaných lidí. Jaký to má ale smysl? Jaký má svět prospěch z jejich vzdělání? Člověk je zkažený jen egem a připoutaností. Když je odhodí, stává se velikým.

Během své pouti severní Indií se Ádi Šankara setkal s velikým učencem, jménem Mandana Mišra. Ten měl ženu jménem Ubhaja Bháratí. Vybrali ji, aby dělala rozhodčího a soudce, který rozhodne o vítězi v diskuzi mezi Ádi Šankarou a Mandana Mišrou. Ona považovala pravdu za Boha, a tudíž se na ten úkol výtečně hodila. Šankara Mišru v disputaci porazil a Ubhaja Bháratí ho prohlásila vítězem. Podle podmínek se měl Mandana Mišra stát *sannjásinem* a on se tak zachoval. Ubhaja Bháratí ho jako věrná žena následovala a stala se poustevnicí.

Jednoho dne šla Ubhaja Bháratí spolu se svými žáky k řece Ganze, aby se vykoupali. Cestou si všimla *sannjásina*, který odpočíval se suchou tykví pod hlavou. Používal ji na pitnou vodu, takže si ji pozorně chránil. Ubhaja Bháratí si jeho připoutanosti k tykvi povšimla a poukázala na ni svým žákům: „Hledte, tento muž se nazývá *sannjásinem*, ale je připoután k tykvi, kterou má pod hlavou jako polštář.“

Sannjásin poznámku zaslechl, ale nic neřekl. Když se Ubhaja Bháratí s žáky vracela od řeky, hodil jim dýni do cesty, aby ukázal, že k ní připoután není. Jakmile to Ubhaja Bháratí spatřila, pohotově poznamenala: „Myslela jsem si, že je v něm jen jedna chyba – *abhimána* (připoutanost). Nyní jsem zjistila, že má ještě další a to *ahankáru* (ego). Jak se může někdo s *abhimánou* a *ahankárou* stát *džňáninem* (duchovně moudrou osobou) a *sannjásinem*?“ Její poznámka otevřela *sannjásinovi* oči. Děkoval jí, že mu předala pravé poznání o zřeknutí se.

Různí lidé musí na světě následovat různé cesty. Pán Kršna je ten, kdo učil cestu moudrosti a hlásal pravdu, že láska je společná všem. Odpouštěl i lidem s démonickými vlastnostmi, jako byl Durjódhana a Duhšásana. Karna byl muž ušlechtilých vlastností, ačkoli se přidal na špatnou stranu. Byl mocným bojovníkem a velmi dobročinnou osobou.

Takové ušlechtilé vlastnosti by tedy měl člověk napodobovat. Každý student by měl poslouchat dobré věci a uvádět je do praxe. Žijte v blaženosti a dělte se o ni se všemi lidmi. To je vaší nejpřednější povinností.

U příležitosti svátku Šivarátri, v Prašánti Nilajam dne 17. února 2007